

**Verslag 1^e Publieksavond Waterbeschikbaarheid Noord-Beveland, Schouwen en Duiveland en Walcheren, ZLTO-kantoor De Rusthoeve, Noordlangeweg 42-B, Colijnsplaat
Dinsdagavond 28 maart 2017**

Door Michael van der Schoot, ZLTO

Op 28 maart 2017 vond een bijeenkomst "Waterbeschikbaarheid" plaats te Colijnsplaat. Het was de eerste van een reeks bijeenkomsten rond het thema zoet water in de regio's Noord-Beveland, Schouwen en Duiveland en Walcheren. Voorlopig wordt uitgegaan van drie bijeenkomsten, maar dat aantal is niet hard.

In Colijnsplaat waren circa 25 personen aanwezig, waarvan circa 20 zelf zoetwatergebruiker zijn. Onderstaand vindt u het programma en daarna een globale samenvatting plus per tafel de korte verslagen van de gespreksleiders.

Programma:

19u00 - 19u30	Inloop met koffie
19u30 - 19u45	Opening en inleiding Vincent Klap
19u45 - 19u55	Toelichting op de oppervlaktewatersituatie door Desirée Uitdewiligen
19u55 - 20u05	Toelichting op de grondwatersituatie door Angelo de Bruijn
20u05 – 20u15	Koffie
20u15 - 21u20	Tafelgesprekken over drie deelgebieden
21u20 - 21u45	Plenaire terugmeldingen door gespreksleiders
21u45	Afsluiting door Vincent Klap

Samenvatting

Deze eerste bijeenkomst staat in het teken van het bespreken en beoordelen van de huidige zoetwatersituatie en het maken van een inschatting van de toekomstige. Bestaan er momenteel problemen en verwacht men dat de klimatologische, technologische en landbouwkundige ontwikkelingen de situatie zullen bemoeilijken of niet?

De aanwezigen signaleren verschillende knelpunten, en die blijken opvallend uiteen te lopen voor de verschillende regio's. Eén agrariër uit Duiveland ervaart droogte en watertekort als groot probleem, maar anderen geven aan dat er weinig nieuws onder de zon is.

Hoewel de focus deze avond niet is gericht op de oplossingen, worden in Schouwen kansen gesignaleerd om de zoetwatervoorziening te verbeteren door het vergroten van de aanvoer uit het duingebied, (her)gebruik van het effluentwater van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Westenschouwen (Het effluent van de RWZI Mastgat mag niet gebruikt worden), en tot slot het vergroten van het waterbufferend vermogen van de bodem.

Waar waterschaarste niet breed als probleem wordt ervaren, is wateroverlast dat veel meer. Door afkoppeling van de hemelwaterafvoer van het rioleringsstelsel neemt de druk op het buitengebied toe. De primaire waterlopen kunnen de piekafvoeren niet aan vanwege waterplanten die de waterbeweging afremmen. Ook hier weer meteen een suggestie voor een oplossing: aanleg van buffergebieden, die vervolgens in perioden van waterschaarste kunnen worden benut voor zoetwatervoorziening. Opgemerkt wordt dat het lastig is in te schatten in hoeverre de gesignaleerde problemen voor het hele gebied gelden.

In Walcheren zijn veel "zoetwaterbehoevende" deelnemers. Over het algemeen zijn de beregeningsgiften kortdurend. Het peilbeheer wordt als defensief gevoeld, te zeer domineert de angst voor natte voeten. Er liggen kansen om het peilbeheer te optimaliseren. Gebruikers signaleren een kennisgebrek t.a.v. de hoeveelheid onttrokken water. Meer monitoring en het delen van dit soort informatie kan het inzicht in de bestaande praktijk vergroten en daarmee een handvat bieden voor aangepast beheer.

De werkgroep Noord-Beveland is door twee agrariërs vertegenwoordigd. Zij ventileren een duidelijk ander geluid. De huidige situatie is dat veel van de agrariërs zijn ingesteld op het ontbreken van zoetwatervoorziening. Zo was het altijd al en de plaatselijke landbouw heeft zich daarop aangepast qua teelten. Een knelpunt dat specifiek voor Noord-Beveland geldt is de zomerse drinkwaterconcurrentie. Vanwege de piek aan toeristen in het zomerseizoen en navenant hoger watergebruik is de beschikbaarheid voor de veeteelt soms te klein. Ook hier wordt waterschade meer gevreesd dan watertekort. Om die reden wordt zelfs ondieper gedraineerd en op kortere afstanden. De landbouwpraktijk van Noord-Beveland onderscheidt zich daarin van de andere gebieden.

Korte terugmeldingen van de tafelleiders

Tafel 1, Walcheren (Lidwien Willemse en Ronnie Hollebrandse)

Aan de tafel Walcheren kwam in de kennismakingronde de lokale zoetwatersituatie van de aanwezige landbouwers aan de orde. Uiteraard was de Waterhouderij ook vertegenwoordigd en bekend bij de aanwezigen. De behoefte aan zoetwater lijkt inderdaad met de jaren toe te nemen in drogere zomers. Ervaringen met het al dan niet zouter worden van bronnen werden gedeeld.

Tijdens de discussie zijn onderstaande aantekeningen (samengevat) op de posters geplaatst:

- De gedachte is dat het aanwezige zoet beter benut kan worden. Ook bij bellen <15 m. Houd onttrekkingen kleinschalig. Uiteraard is een duurzaam gebruik in ieders belang.
- Een minder defensief peilbeheer kan de watervoorraad in de bodem vergroten (ervaring uit 2016: hoger beginpeil, 6 weken langer vocht in de bodem); benut peilgestuurde drainage. Iedere bodemsoort stelt andere eisen.
- Zorg in je grond voor een goed gehalte aan organisch stof en voorkom verdichting. Dat vermindert de beregeningsvraag.
- Beregeningsperiode in Zeeland kan daardoor relatief kort zijn. (In vergelijking die in Brabant)
- Benut bassins: daarbij aandacht voor vergunningverlening.
- Monitoring van het zoet-zoutgrensvlak evt koppelen aan (bepaalde) onttrekkingen
- Benut effluent

+ praktische aandachtspunten:

- Doorsnijding kreekruig met sloot zien op te heffen
- Zettingsschade bij een landgoed door (verlaagd?) grondwaterpeil?

Tafel 2, Noord-Beveland (Walter Oomen & Vincent Klap)

- Aan tafel twee praktiserende akkerbouwers, de waterambtenaar van de gemeente, een draineur en een glastuinbouwer uit Kapelle.
- Huidige droogte/watertekort. Volgens de akkerbouwers geen probleem. De landbouw op het eiland zich heeft ontwikkeld zonder beschikbaar zoet water en is daar dus op aangepast. De omstandigheden zijn nog binnen de historisch bekende range.
- Verzilting wordt ook niet als knelpunt ervaren.
- De drinkwaterbeschikbaarheid is wel een knelpunt, met name voor de veeteelt. In de zomer is de extra watervraag van recreanten en vee groter dan de huidige nutsvoorziening aankan.
- Waar waterschaarste geen issue is, is wateroverlast dat veel meer. Door afkoppeling van de hemelwaterafvoer van het rioleringsstelsel neemt de druk op het buitengebied toe. De primaire waterlopen kunnen de piekafvoeren niet aan vanwege waterplanten die de waterbeweging afremmen. De aanleg van buffergebieden wordt ook hier bepleit. Die kunnen dan mogelijk in perioden van waterschaarste worden benut voor zoetwatervoorziening.
- Opmerkelijk genoeg zijn reguliere investeringen in drainage er meer op gericht gesteld te staan voor piekbuien i.p.v. waterconservering.
- Omdat waterschaarste niet als probleem wordt ervaren, leven er ook geen concrete ideeën over maatregelen op dat gebied. Dat ligt anders in de glastuinbouw. Daar wordt actief geprobeerd het hemelwater op de kassencomplexen op te vangen en rustig te laten infiltreren in de directe omgeving met als doel het nadien te kunnen onttrekken. Tot nu toe is die aanpak nog weinig succesvol. Wellicht valt er lering te trekken uit de ervaringen uit het Westland waar KWR er wel in geslaagd een systeem te ontwikkelen waarbij infiltratie en onttrekking wel in balans blijven.
- Richting de toekomst wordt droogte als zodanig niet zozeer als probleem ingeschat, maar meer de combinatie van droogteperiodes en piekneerslag. Dat is niet alleen een probleem voor het waterbeheer, maar ook kritisch voor de ontwikkeling van gewassen.
- De draineur merkt op dat in de gemeente Borsele in de afgelopen periode een groot aantal nieuwe onttrekkingsputten is geslagen. Dat kan misschien deels verklaard worden uit een neiging mee te gaan in een ontwikkeling zonder werkelijk vraag, maar hij schat in dat de putten voor de meesten wel degelijk directe relevantie hebben. Het verschil tussen Noord- en Zuid-Beveland is in dit opzicht dus groot.
- Mocht er in de toekomst meer zoet water beschikbaar komen, dan zou dat een stimulans kunnen zijn voor meer vollegronds groenteteelt. In dat geval treedt wel een knelpunt op met het actuele ruimtelijk beleid, want de kleinere omvang van dergelijk bedrijven vergt dat er meer woningen en bedrijfsgebouwen worden gebouwd in het buitengebied, terwijl dat nu verboden is.
- Aan tafel is er geen discussie over dat de overheid en gebruikers samen moeten optrekken om de zoetwatersituatie te optimaliseren. Er is dus zeker bereidheid actief deel te nemen aan de rest van het proces Waterbeschikbaarheid.

Tafel 3, Schouwen-Duiveland (Leo van den Brand en André van de Straat)

Aan tafel 1 landbouwer, 1 draineur uit Borssele, 1*RWS, 2* gemeente, 1* SBB
(en wisselend de dwalers)

Huidige knelpunten:

Historische keuzes Deltawerken: geen zoetwaterleiding en geen zoet Grevelingenmeer
Geen zoet water beschikbaar
Verdrogende percelen
Te droog om te zaaien/poten (witlof): zoet water per as aangevoerd
Te droog om te oogsten (aardappelen): beregend met brak water om oogst binnen te kunnen halen
Lagere opbrengsten door watertekort
Sterk wisselende opbrengsten afhankelijk van weersomstandigheden en bodemsamenstelling
Effluent RWZI Mastgat mag niet gebruikt worden (van RWZI Westenschouwen wel)
Regelgeving mbt infiltratie met het oog op onttrekken (extreem strenge dure monitoringseisen)

Verwachte knelpunten:

Toename genoemde problemen
Twijfels over toekomst voor landbouw op Schouwen-Duiveland

Oplossingsrichtingen:

Benutten natuurgebieden door daar te vernatten/water vast te houden
Benutten RWZI-effluent al dan niet na voorzuivering via helofyten of infiltratie
Benutten afstromend water uit duingebied
Gebruiken eventuele overcapaciteit Evides aanvoerleiding voor infiltratie Kop Schouwen
In beeld brengen waar mogelijkheden liggen/gecreëerd kunnen worden.

Diversen:

Waterschap verzoeken contact op te nemen met Mts Van der Maas (Lage Maireweg, Oosterland) ivm gebruiksmogelijkheden effluent Mastgat.

Eigen waarnemingen:

Lastig in te schatten in hoeverre gesignaleerde problemen voor het hele gebied gelden.